

Sammanfattning

Översiktsplan 2022

Ett förslag att tycka till om

ÖSTHAMMARS KOMMUN
– EN DEL AV ROSLAGEN

PRODUKTION AV ÖVERSIKTSPLAN 2022, SAMMANFATTNING

Politisk styrgrupp: Kommunstyrelsens tekniska utskott

Projektorganisation: Planenheten, sektor samhälle

Kartor: Emil Lindblom och Oscar Kanzler

Layout: Samuel Sundin, Emil Lindblom och Oscar Kanzler

Originalproduktion (grafisk form): My Laurell, My Laurell AB

Omslagsbilder: Anders Jonsson, Frida Eklund Edman och Lina Ahlén Svalbro

Hur ska Östhammars kommun utvecklas?

Det är en fråga vi fokuserar lite extra på i Översiktsplan 2022. Stegen fram till en färdig plan är flera. Planen handlar om utveckling, och utveckling förutsätter att vi samarbetar. Översiktsplanen ska peka ut riktningen. Därför behöver vi vara överens om mål och riktning. Det är viktigt att många deltar i arbetet. När översiktsplanen är antagen ger den stöd för mer detaljerad planering och andra kommunala beslut om hur vi ska använda mark och vatten. Den talar också om för omvärlden vart vi är på väg.

SAMRÅD PÅGÅR

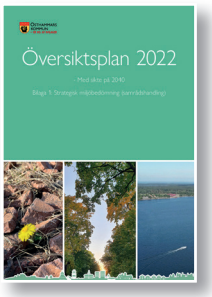
Just nu har vi samråd om ett första förslag. Det betyder att vi vill fånga upp synpunkter från så många som möjligt. I detta skede har kommunen arbetat internt genom bland annat internt samråd (se vägen till antagen plan nedan). De synpunkterna ligger till grund för planförslaget.

Här sammanfattar vi planens viktigaste delar. Vill du fördjupa dig finns mer att läsa. Hela översiktsplanen består av följande dokument: Del 1 Planförslag. Bilaga 1 Strategisk miljöbedömning. Bilaga 2 Vägledning för delmoråden. Bilaga 3 Kartunderlag för planering.

Huvudhandling: Planförslag

Bilaga 1

Bilaga 2

Bilaga 3

PLANEN GER VÄGLEDNING

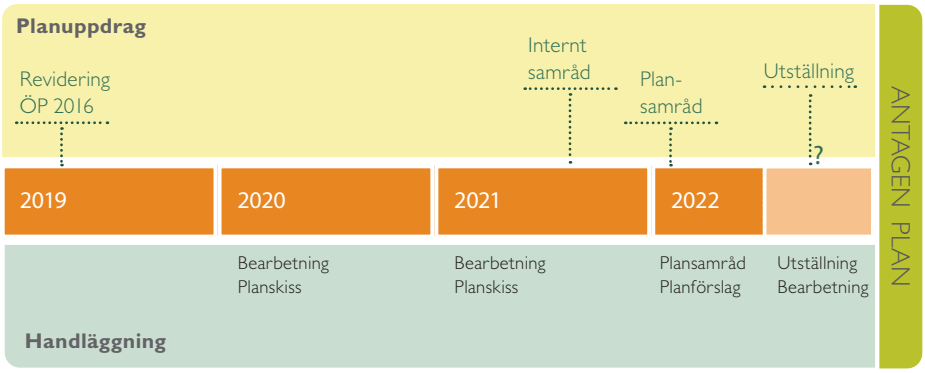
- för kommunala beslut om detaljplaner, bygglov och andra tillstånd
- för arbetet med regionala utvecklings- och planeringsprojekt
- för andra myndigheter som prövar eller överprövar kommunala beslut.

PLANEN SKA REDOVISA

- grunddragen för mark- och vattenanvändningen
- vilken hänsyn som ska tas till allmänna intressen
- hur riksintressen och miljökvalitetsnormer ska tillgodoses.

Dokumenten kan laddas ner på www.osthammar.se/samrad2022 eller beställas på e-postadressen oversiktsplan@osthammar.se. Webblänkar är klickbara i webbversionen av ÖP Sammanfattning.

VÄGEN TILL ANTAGEN PLAN

Östhammar idag – en småskalig kommun med en mångfald av miljöer

Kusten och skärgården, men också valonbrukens historiska miljöer och våra vackra odlingslandskap sätter sin prägel på Östhammars kommun. Här vistas många gärna på sin fritid. Vi som bor här trivs och är trygga. Den lilla skalan ger många fördelar. Ett gott utbud av basservice finns i våra fem tätorter.

Samtidigt har vi den stora skalan inom räckhåll – Uppsala, Stockholm och Arlanda, porten till alla världens städer.

Jobb finns det också. En hög andel av invånarna i yrkesverksam ålder har jobb. Andelen arbetslösa (som del av Arbetsförmedlingens registerbaserade arbetskraft 16-64 år) var 2019 endast 2,3 procent, att jämföra med riksgenomsnittet på 3,5 procent. Cirka 2 000 personer pendlar in till jobb i kommunen varje dag. På vägen möter de 3 000 kommuninvånare som pendlar ut till jobb på andra ställen. Det saknas jobb i vissa branscher även om det finns gott om arbetstillfällen i Östhammars kommun. Grundskolor, förskolor, fritidshem och familjedaghem finns i alla större tätorter. Vi har kommunal vuxenutbildning och gymnasieskolor med olika inriktningar. I många skolor finns plats för fler. Tillgången till boenden för människor med särskilda behov är också god.

Just nu flyttar många in i region Uppsala – Stockholm – Mälardalen. Hittills har få hittat till Östhammars kommun. En delförklaring kan vara att det råder brist på bostäder, en annan att vägar och andra kommunikationsleder inte håller den standard som många förväntar sig. Utmaningar är till för att lösas. I översiktsplanen finns förslag till mål och strategier som kan göra det möjligt för Östhammars kommun att växa och bli en del i regionens positiva utveckling.

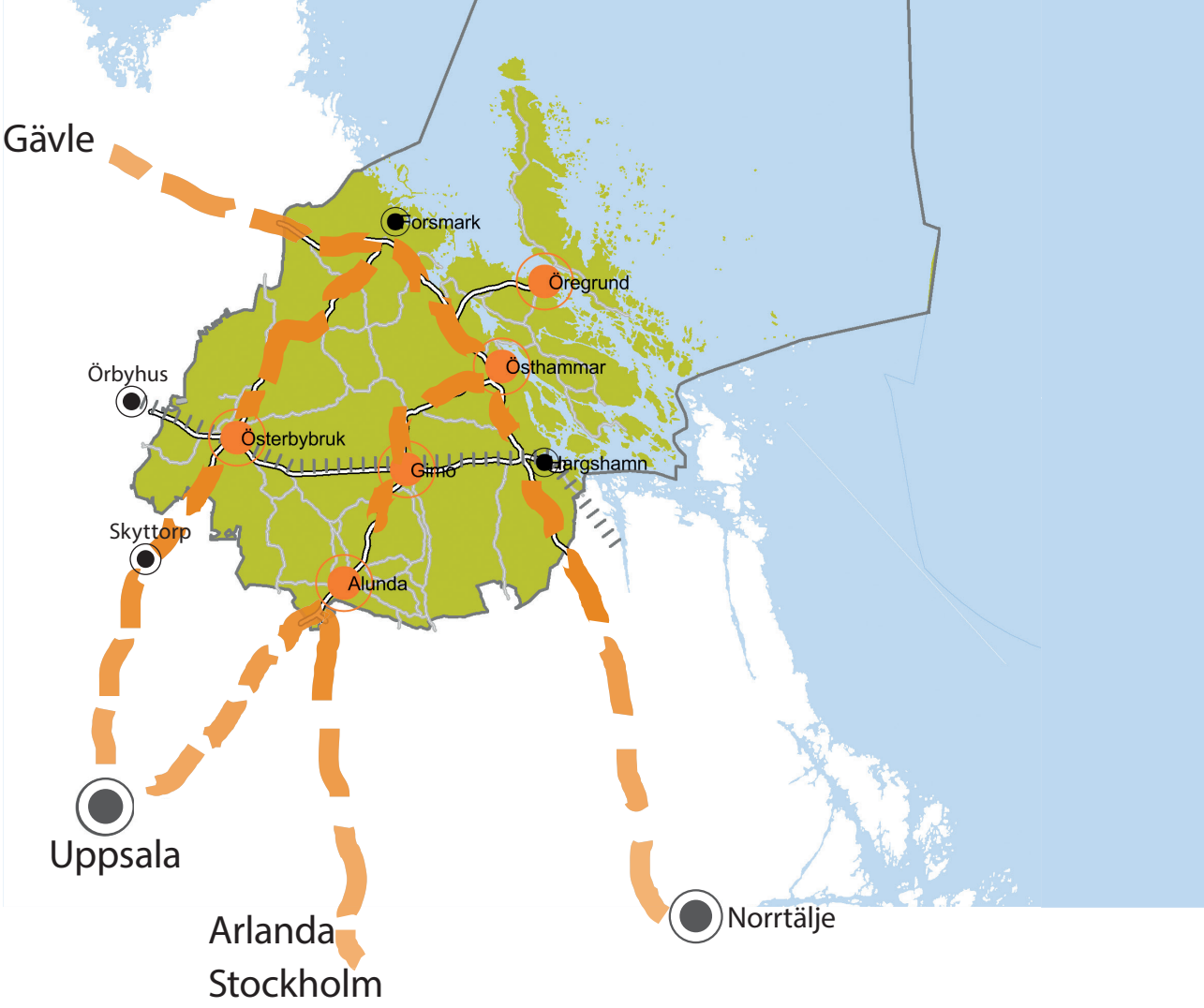
Foto: My Laurell

Foto: Camilla Andersson

Framtidsvisioner i sammanhang

VI HAR EN VISION: Alla i Östhammars kommun ska känna trygghet, trivsel och framtidstro

Det gäller kommunmedborgare, verksamhetsutövare och besökare. Hela Östhammar ska utvecklas med sin samtid på ett varsamt och respektfullt sätt. I vår kommun växer livskraft fram både i stad och på landsbygden.

Östhammar är en kommun som målmedvetet arbetar med ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet. Kommunen erbjuder en väl fungerande samhällsservice, arbete och bostäder. Gemenskap, öppenhet, tolerans och levande kultur är också beskrivande för kommunen. Människor känner tillit till varandra - det skapar trygghet.

En utvecklingsstrategi (RUS) har tagits fram av Region Uppsala för att beskriva vad kommuner och region vill åstadkomma tillsammans med andra aktörer i länet. Den innehåller visioner och mål som lägger grunden för utvecklingsarbetet i länet på längre sikt. Utvecklingsstrategin fungerar även som en länsstrategi för Agenda 2030. Strategin vänder sig till personer och organisationer som vill vara med och påverka regionens långsiktiga utveckling.

Självklart deltar vi också i samarbeten som inkluderar Stockholm och Mälardalen, och den stor regionala planering som presenteras i RUFS, Regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen och för Stockholms kust och skärgård.

Översiktsplanen är ett verktyg för att tydliggöra hur Östhammars kommun stakar ut vägen mot framtiden, i samverkan med omgivningen.

Mål att sikta mot

Steget från vision till verklighet kräver tydliga mål att samverka kring. Översiktsplanen går hand i hand med kommu-nens tillväxtstrategi och därför verkar översiktsplanen för samma effektmål som tillväxtstrategin eftersträvar:

EN LIVSKRAFT I BÅDE STAD OCH PÅ LANDSBYGDEN	EN HÅLLBAR KOMMUN - EKOLOGISKT, SOCIALT OCH EKONOMISKT
ERBJUDER EN FUNGERANDE SAMHÄLLSSERVICE, ARBETE OCH BOSTÄDER	GEMENSKAP, ÖPPENHET, TOLERANS OCH LEVANDE KULTUR ÄR KÄNNE-TECKNANDE FÖR KOMMUNEN

Gentemot dessa effektmål så finns sju preciserade resultatmål som sedan ska genomsyra översiktsplanen. Dessa är:

SAMVERKAN

Privata, ideella, kommunala och statliga aktörer arbetar tillsammans för att utveckla boendemiljöer, infrastruktur och service - vårt Östhammar. Vi hjälps åt. Det kan bland annat handla om samverkan i samband med exploatering, drift av anläggningar eller trygghetsskapande insatser med mera.

ÖKAD ATTRAKTIVITET OCH BEFOLKNING

Östhammarsbon uppfattar kommunen som en bra plats att bo och leva i samt befolkningen ökar med mer än 200 invånare/år. Att medborgarna gillar sin hemort är förstås grundläggande för en kommun som vill stärka sitt varumärke.

NÄRINGSLIV

Företagen i Östhammars kommun växer och är framgångsrika samtidigt som nya företag i tjänstesektorn etableras. Vi lyckas när:

- Nya företag startas och etableras
- De befintliga företagen växer och utvecklas
- En bred arbetsmarknad för fler skapas

EKONOMISK HÅLLBARHET

Långsiktigt god ekonomisk hushållning med förmåga att fullfölja utbyggnadsplanen av offentlig service. Med den totala skuld som kommunen har idag och bedömningen av kommande investeringsbehov är det uppenbart att prioriteringar kommer behöva göras. Kommunen kommer inte kunna erbjuda hela bredden av offentlig service vid varje enskild tätort, utan styr mot en utveckling där olika verksamheter koncentreras till olika orter.

Ekonomisk hållbarhet handlar inte bara om den gemensamma offentliga ekonomin. För att detta ska vara möjligt och för att företag och människor ska kunna utvecklas behöver även näringslivets ekonomiska tillväxt och privatpersoners ekonomiska försörjningsmöjlighet vara starkt.

Tillväxtstrategin tar sikte på dessa tre perspektiv av ekonomisk hållbarhet.

INFRASTRUKTUR

Att medborgare ges goda möjligheter med avseende på gång- och cykelvägar, kollektivtrafik, förbindelser för längre resor samt biltransporter är en viktig framgångsfaktor för en attraktiv region. En del i detta är att den fjärde och avslutande etappen av nya länsväg 288 genomförs.

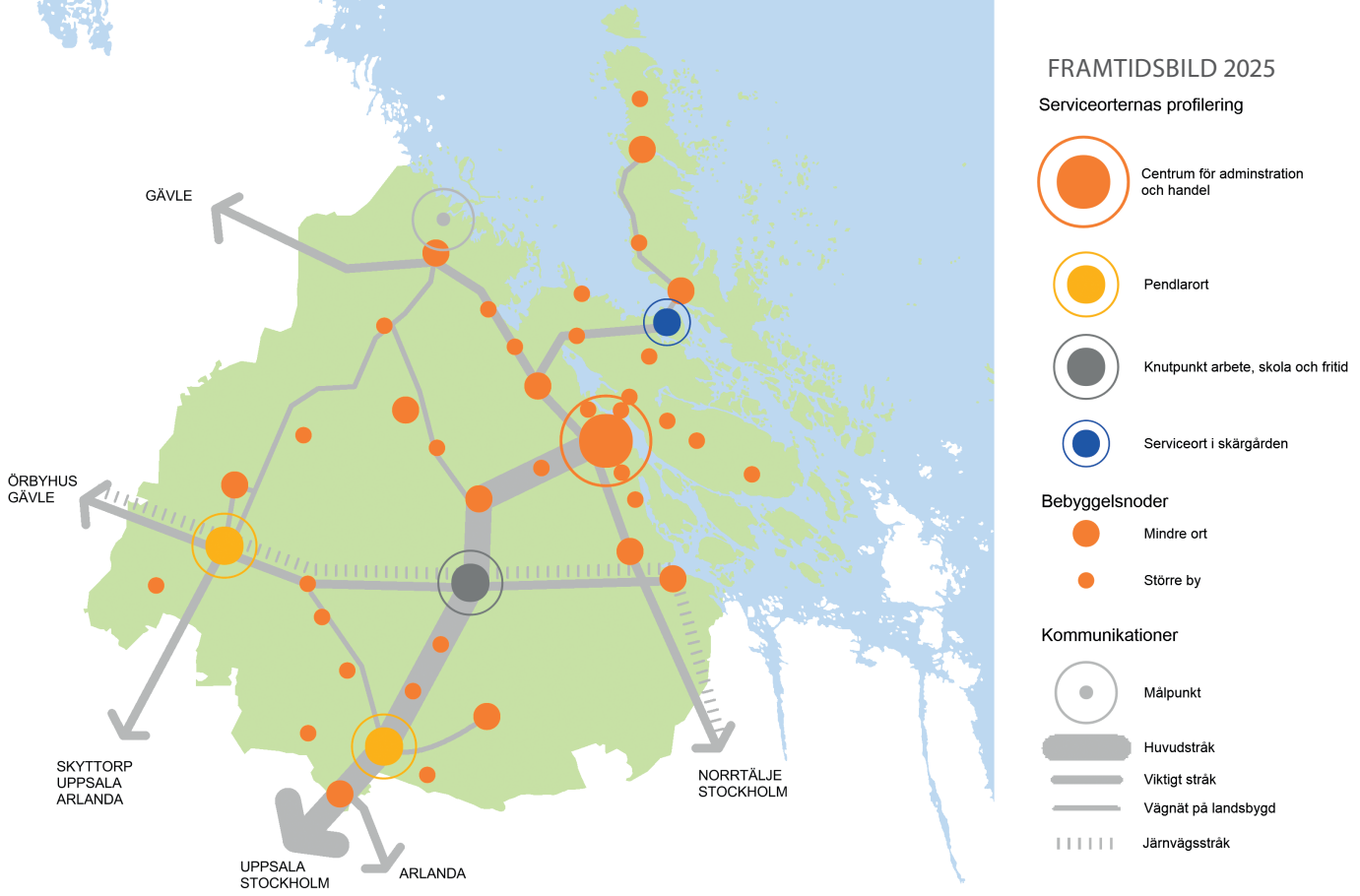
VATTEN OCH AVLOPP FÖR BEFINTLIGA OCH NYTILLKOMMANDE MEDBORGARE OCH FÖRETAG

Utbyggnad av kapacitet har byggts ut i kommunens västra delar. För kommunens östra delar ska beslut fattas för såväl vattenförsörjning som avloppsrening. Även här handlar det om beslut och prioriteringar som får stora effekter och som motsvarar stora ekonomiska värden. Väl underbyggda underlag är viktiga, liksom klokhet i ledarskap.

BOENDE OCH LIVSMILJÖER

Nöjda invånare är en viktig nyckel till en positiv utveckling i kommunen. Kommunens organisation, ofta i samverkan med andra aktörer, arbetar löpande med det kommuninvånarna vill se en förbättring av.

Framtidsbild 2040

Den här framtidsbilden visar vad vi vill uppnå inom några viktiga områden: i rollfördelning mellan våra fem största tätorter – serviceorter – och i strukturen för kommunikationer och bebyggelse.

SERVICEORTERNA

2040 har serviceorterna utvecklats utifrån sina respektive förutsättningar och styrkor. Alunda och Österbybruk har utvecklats till attraktiva boendeorter med goda kommunikationer till Uppsala, Stockholm och Gävle och ett brett utbud av boendetyper. Gimo är en knutpunkt för skola och arbete genom ett utvecklat specialgymnasium och satsning på industrigymnasium. Öregrund är en serviceort för skärgårdens bofasta befolkning, men också för sommargäster och turister. Här finns ett varierat utbud av bostäder och välbevarade kulturmiljöer. Östhammar utvecklats till ett centrum för sjukvård, handel och administration genom sitt läge i gränsen mellan kust och inland.

KOMMUNIKATIONSSTRÅKEN

Sista etappen på väg 288, kommunens huvudstråk, har färdigställts och utvecklats till en snabb och säker kommunikationsled med utökad kollektivtrafik. Det är lätt att ta sig mellan Öregrund och Alunda för lokala resor och det går att snabbt och bekvämt att ta sig till Uppsala med direktbuss. Förbindelserna på väg 76 mellan Norrtälje och Gävle har blivit bättre, liksom kommunikationerna mellan Österbybruk och Forsmark, och mellan Alunda och Arlanda. Anropsstyrd kollektivtrafik binder samman viktiga landsbygdsstråk med kommunens serviceorter.

BEBYGGELSESTRUKTUREN

Längs 288:ans prioriterade vägstråk har ny bebyggelse tillkommit i anslutning till befintliga husgrupper. Detta med hänsyn till landsbygdens intressen och de areella näringarnas behov. De mindre orterna har vuxit och får ett bredare utbud av bostäder och verksamheter i liten skala. På vissa orter har hotellverksamhet och andra turistanläggningar utvecklats. De större byarna har förtätats och fler har valt landsbygdsboende eftersom kommunikationerna blivit bättre. Fler har också valt att bosätta sig året runt i kust- och skärgårdsområdet.

Behov och utmaningar

Ett antal utmaningar måste hanteras för att förverkliga målen vi har satt upp, på ett hållbart sätt. Här följer några viktiga behov och utmaningar vi har identifierat:

GEOGRAFIN

Östhammars kommun har fem stora tätorter. Genom åren har olika investeringar fördelats mellan dem. Vi har ingen självklar centralort. Det kan skapa problem när vi ska fatta viktiga beslut om investeringar. Alla vill ha tillgång till så bra service som möjligt i sin egen närhet – men sådant som kostar mycket pengar har vi inte råd att ha på alla platser. Samtidigt hushållar vi bäst med resurserna genom att ta vara på de investeringar som redan gjorts i olika orter.

Vi behöver se orterna som stadsdelar som hör ihop. Både sinsemellan, men också med landsbygden och mindre tätorter runt omkring.

UTMANING

- Att skapa en lagom tät struktur av bebyggelse och att utveckla ett samspel mellan tätorter och bygder som ger alla rimlig närhet till ett basutbud av service.

KVALITET FÖR MÄNNISKOR OCH MILJÖ

Attraktivitet skapas av det vi har att erbjuda omvärlden. Människor vistas gärna här på fritiden. Många uppskattar den blandning vi har av olika miljöer och landskapsvärden. Därför ska vi sträva efter att hitta bra avvägningar, så att vi kan bevara viktiga värden och minimera miljöpåverkan.

UTMANINGAR

- Att identifiera, ta tillvara och utveckla de värden och miljöer som är attraktiva i just vår kommun. Vi ska skapa ett attraktivt boende utifrån våra förutsättningar och se till så att alla får tillgång till havet, naturen och ett rikt fritidsutbud.
- Att göra miljö och klimat till viktiga frågor i alla vardagsbeslut.

NYCKLAR TILL UTVECKLING

Tillgång till bra kommunikationer, bostäder och ett livskraftigt företagande är viktiga nycklar till utveckling.

Hög kvalitet på vägar, kollektivtrafik och tele- och datanät gör det lättare att vara invånare och företagare i Östhammars kommun. Det går att bo här, men jobba någon annanstans. Det går att jobba här, men bo på annat håll.

I Östhammars kommun finns det gott om villor men ont om bostäder i lägenhet. I praktiken har vi bostadsbrist, trots att vi inte blivit fler de senaste 20 åren. Bristen på lägenheter låser bostadsmarknaden. En utvecklad bostadsmarknad ska kunna erbjuda lämpliga bostäder för olika åldersgrupper. med rätt kompetens. För att kunna utvecklas måste de lokala företagen kunna rekrytera människor.

UTMANINGAR

- Att göra kommunen till en mer integrerad del av regionen; både länet och Stockholm-Mälardalen, med hjälp av kommunikationslösningar. Aktiva dialoger med andra myndigheter och organisationer har avgörande betydelse för att kommunikationerna inom kommunen och mot omvärlden ska kunna utvecklas.
- Att utveckla den lokala bostadsmarknaden och skapa ett bredare utbud av bostadstyper i alla tätorter.
- Att göra den lokala arbetsmarknaden långsiktigt hållbar. Kommunen måste kunna erbjuda olika målgrupper en attraktiv boendemiljö, eller pendlingsmöjligheter som är bekväma och tidseffektiva om företagen ska ha möjlighet att rekrytera duktiga människor inom olika kompetensområden.

De här behoven och utmaningarna lägger grunden för strategier och riktlinjer i förslaget till översiktsplan.

UTMANING: ARBETA LÅNGSIKTIGT MED MILJÖFRÅGORNA

Strategi: Prioritera kretslopp och resurshushållning.

Foto: Mostphotos.com | Elena Elisseva

Strategi: Minska klimatpåverkan

UTMANING: FIXA BOSTÄDER FÖR OLIKA LIVSSTILAR

Strategi: Tillhandahålla byggklara tomter

Strategi: Ta vara på tätorternas småskalighet och karaktär

UTMANING: UTVECKLA BRA KOMMUNIKATIONER

Foto: Mostphotos.com

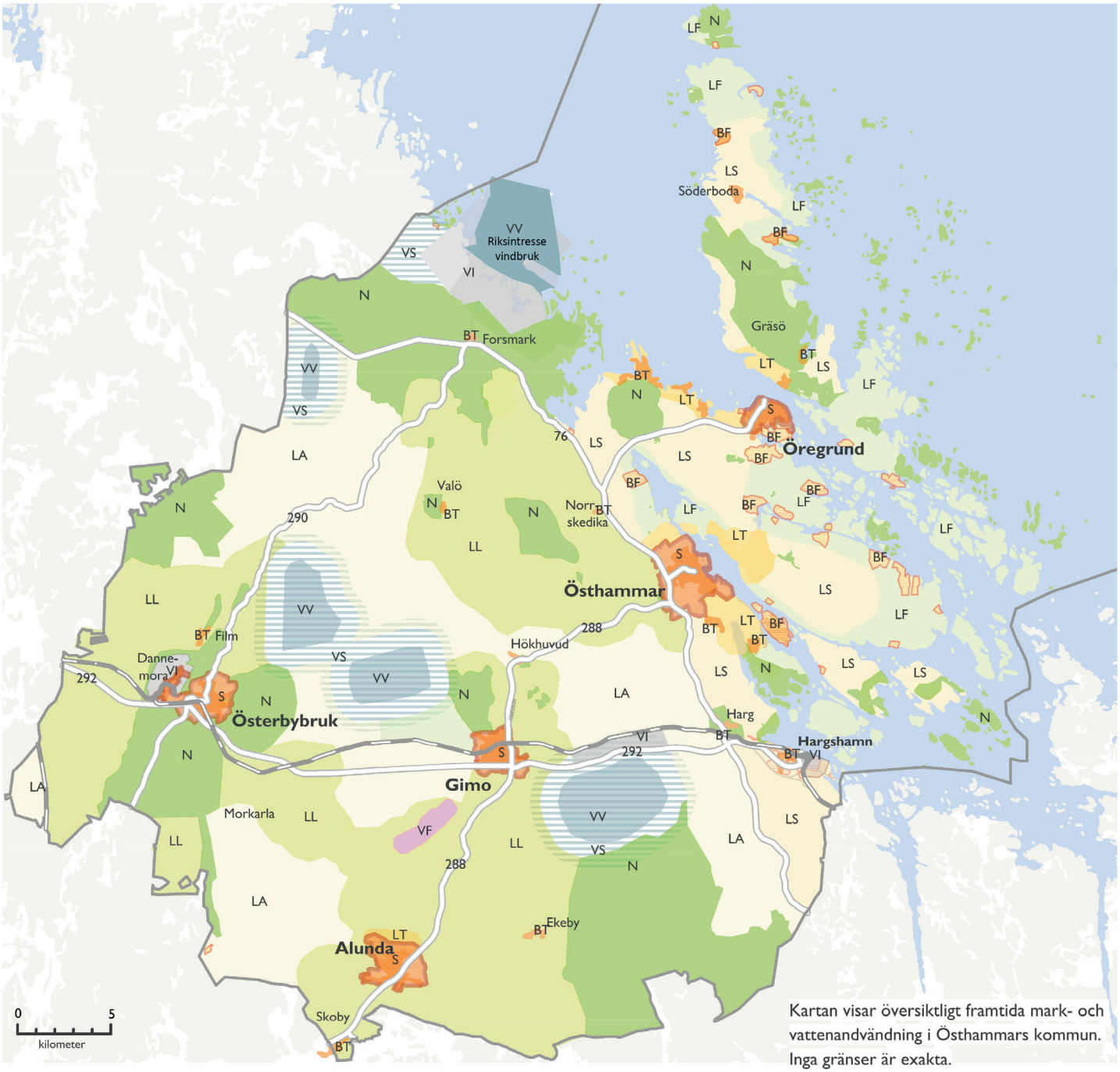
Strategi: Utveckla cykelstråk på landsbygden

Foto: Mostphotos.com | Kzenon

Strategi: Underlätta kollektivt resande

Framtida mark- och vattenanvändning

Kartan visar översiktligt framtida mark- och vattenandvändning i Östhammars kommun. Inga gränser är exakta.

Teckenförklaring

Tätbebyggda områden med bostäder

- BT Tätbebyggtområde med utveckling av blandad bebyggelse
- S Serviceort med utveckling av blandad bebyggelse
- BF Fritidshusområde där enstaka kompletteringar är möjligt

Landsbygdsområden med bostäder

- LL Landsbygd med utveckling av bebyggelse med hänsyn till areella näringar och landskapsbild
- LA Landsbygd med utveckling av bebyggelse med hänsyn till areella näringar
- LT Tätortsnära landsbygd där bebyggelseutvekling är möjligt
- LF Skärgårdsområde där fritid och rekreation är prioriterat. Restriktiv hållning till ny bebyggelse med hänsyn till 4 kap miljöbalken
- LS landsbygd i skärgård med utveckling av bebyggelse med hänsyn till areella näringar och turism

Områden för störande verksamheter, ej bostad

- VI Område för utveckling av omgivningspåverkande verksamheter (industeri)
- VV Område för storskaligt vindbruk (tillstånd enligt MB)
- VS Skyddsområde där nya bostäder inte bör tillåtas med hänsyn till utveckling av störande eller hälsofarliga verksamheter
- VF Område med störande och ytkrävande fritidsverksamheter

Särskilda värdeområden

- N Värdeområde för natur, friltid och kulturlandskap

Planens förslag

Förslagen i översiktsplanen är det som ska hjälpa oss att hantera viktiga utmaningar för att hållbart utveckla och använda mark och vatten i Östhammars kommun. Tidshorisonten är ungefär 10 år. Kartan till höger pekar ut områden för utveckling och ger förslag till intressen eller behov som ska prioriteras på olika ställen.

Det är just detta som är vitsen med planen: att visa hur vi vill utveckla kommunen, hushålla med resurser och skydda viktiga allmänna intressen.

Hus i sammanhang

Rubriken sammanfattar planens förslag till hur bebyggelsen ska utvecklas. Det handlar om att skapa bebyggelsestrukturer som är bra för den sociala utvecklingen, bra för miljön och inte ger onödigt höga kostnader. Målet är att ta till vara investeringar som redan är gjorda och se till så att det på ett bra sätt går att koppla ihop ny bebyggelse med viktiga kommunikationsstråk och olika former av service.

TÄTORTER SOM SAMVERKAR

Våra tätorter har utvecklats under olika perioder och på lite olika sätt. Nu vill vi ta ett helhetsgrepp. För att kunna erbjuda en mångfald av boendemiljöer vill vi stärka och lyfta fram de unika profiler och särskilda värden som finns i de olika tätorterna.

En strävan är att förtäta inåt och avgränsa utåt. Det stärker tätortskänslan och tar vara på de investeringar som redan gjorts i att dra fram vägar, vatten, avlopp och bredband. Samtidigt får vi möjlighet att skapa ett mer varierat bostadsutbud. Till exempel små hyreshus eller radhus i ett villaområde.

Bebyggelse finns alltid i ett sammanhang. Ibland har sammanhanget skapats i en annan tidsperiod än vår. Sådana sammanhang ska vi också ta hänsyn till. Om vi bygger nytt i historiska miljöer ska vi göra det med hänsyn till sammanhanget. Vi ska inte bygga sönder attraktiva och kulturhistoriskt intressanta områden.

Om vi lägger ny bebyggelse i anslutning till befintlig bebyggelse blir det enklare och billigare att koppla ihop de nya områdena med den infrastruktur vi redan har: vägar, ledningar, kollektivtrafikstråk, förskolor, skolor och kommersiell service. Det ska finns säkra gång- och cykelvägar till viktiga mötespunkter, rimliga avstånd till busshållplatser och en god tillgång till närnatur som hänger samman i stråk.

Verksamheter som kräver ett större befolkningsunderlag behöver vi koncentrera till den ort som har bäst förutsättningar att serva hela kommunen.

NÅGRA STRATEGIER OCH RIKTLINJER

- Orternas stadsbyggnadskvaliteter och karaktär ska tas till vara.
- Centrum ska förstärkas och lätt kunna nås med kollektivtrafik eller gång- och cykelvägar.
- Nya områden ska ha naturliga kopplingar till befintlig bebyggelse och kollektivtrafikstråk och innehålla en blandning av bebyggelsetyper.
- Tillgängliga och attraktiva allmänna platser behöver utvecklas.
- Det ska finnas samband mellan gröna stråk inom orterna.

På bostadsmarknaden i kommunen är Alunda en av orterna med högst efterfrågan. Flera nya utvecklingsområden för bostäder föreslås i översiktsplanen.

BOSTÄDER, STÖRRE OMRÅDEN

Ett antal bostadsområden pekas ut i kartan för den framtida mark- och vattenanvändningen. En särskiljning görs mellan större bostadsområden och kompletterande bostadsbebyggelse.

Bostadsområden som klassas som större områden är inte förtätningsområden, utan är områden som lämpar sig för helt nya bostadsområden. När detaljplanering sker på platser som omfattas av denna typ av användning är det lämpligt att möjliggöra för bebyggelse i större skala än enstaka byggnader. Det kan också vara lämpligt att i detaljplan möjliggöra för ny kommunal service inom dessa områden, som t.ex. olika typer av omsorgsboende eller specialboende samt förskola och skola. Även lättare service i privat regi, såsom handel, är ofta lämpligt som komplement till de större bostadsområdena. Den huvudsakliga markanvändningen i dessa områden är dock alltid för bostadsändamål.

BOSTÄDER KOMPLETTERANDE

Områden som hör till denna kategori är mindre områden i anslutning till befintlig bebyggelse. När områdena exploateras ska det ske i liten grad och med hänsyn till omkringliggande befintlig bebyggelse. Tillkommande bebyggelse i områdena kan i stor mån utnyttja befintlig infrastruktur och service, såsom vägar och förskolor. Även här kan olika typer av omsorgsboenden bli aktuella.

INDUSTRI OCH VERKSAMHETER

Områden i denna kategori lämpar sig för störande verksamheter och industrier. Även lättare verksamheter såsom handel och kontor får anläggas inom dessa områden. Däremot är områdena ej lämpliga för bostadsändamål. Om ett område i kategorin till exempel endast är lämpligt för kontor men inte för störande industri preciseras detta tillsammans med en motivering i det berörda områdets områdesbeskrivning på kommande sidor.

KORRIDORER FÖR INFRASTRUKTUR

Hela eller delar av korridorerna kan i framtiden komma att ianspråktas av infrastrukturobjekt såsom vägar, cykelvägar, tekniska anläggningar.

REKREATIONSUTVECKLING

I denna kategori ingår grönområden, parker och områden för friluftsaktiviteter som kommunen vill utveckla i framtiden. Syftet med kategorin är att identifiera platser som har stort rekreationsvärde, men där tillgängligheten eller användbarheten kan bli bättre. Om ett område i denna kategori utvecklas ska det alltså ske med villkor att platsens kvaliteter höjs. Natur- och grönområden som enbart ska bevaras klassas ej i denna kategori. Sådana platser pekas ut i kategorin skyddsvärda områden.

SKYDDSVÄRDA OMRÅDEN

Många platser i kommunen omfattas redan idag av olika slags skydd, till exempel i form av riksintressen eller naturreservat. I kategorin skyddsvärda områden är inte alla dessa områden med. Den här kategorin syftar istället till att identifiera platser som kommunen ser ett behov av att i framtiden skydda mot exploatering, eller platser där befintligt skydd behöver stärkas. Att ett område i den här kategorin ska skyddas innebär inte i första hand att de enskilda fysiska objekten inom respektive område ska skyddas och bevaras, om det inte uttryckligen står så under områdets beskrivning på kommande sidor. Det viktiga är ofta områdets funktion och hur det används, och att skydda de kvaliteter och värden som området innehar.

DETALJPLANELAGDA OMRÅDEN

Detaljplanelagda områden sedan tidigare där ingen ny utveckling föreslås. Gällande detaljplan bedöms vara i enlighet med kommunens intentioner.

ANDRA OMRÅDEN

Exempelvis tekniska anläggningar, pågående planer, skola/förskola osv. Den exakta användningen preciseras i områdesbeskrivningen.

Mer information om intentioner för respektive område finns att läsa i den fullständiga versionen av samrådshandlingen för översiktsplan 2022. Du hittar den på **www.osthammar.se/samrad2022**

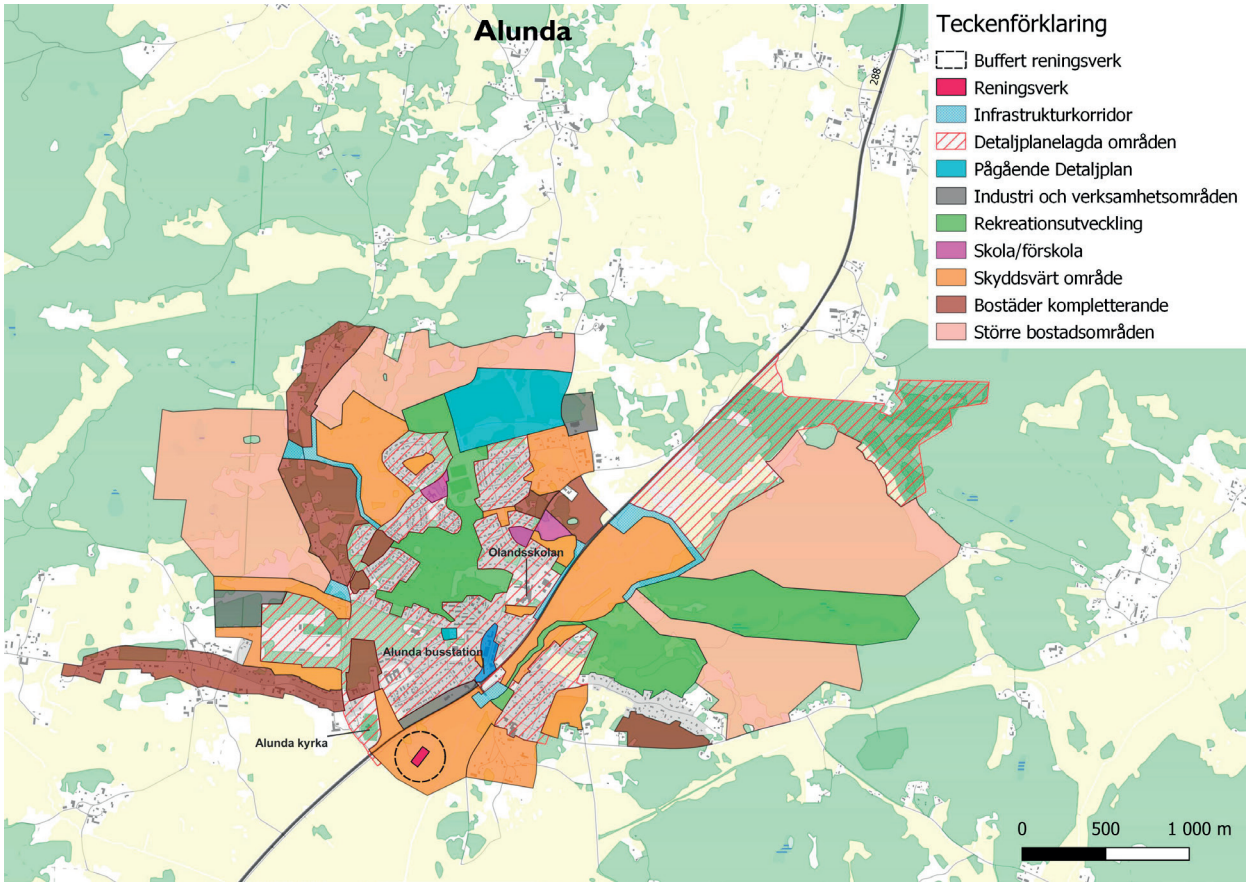

Alunda

Alunda är ett ungt samhälle. Orten delas i två delar av väg 288 och Kilbyån. De äldsta delarna av den moderna tätorten ligger på östra sidan av ån, i Foghammar. Alunda har en profil som utpräglad boendeort, med goda kommunikationer i flera väderstreck: inåt kommunen och utåt mot Uppsala och Arlanda. Här finns en del mindre verksamheter, men ingen tung industri. Det finns ett bra basutbud av offentlig och kommersiell service.

Med sina goda kommunikationer finns det stora möjligheter för Alunda att utvecklas, framförallt genom att befintliga bostadsområden förtätas och knyts samman. Goda rekreationsmöjligheter finns att tillgå inne i tätorten. En busstation och utökning av verksamheter runt resecentrumet skulle kunna ge centrumområdet ett lyft.

Utmaningar i form av begränsad kapacitet i det lokala reningsverket, behov av att utveckla ett attraktivt centrum samt att skapa förutsättningar för kollektivtrafik när Alunda växer öster om väg 288 är något kommunen måste arbeta aktivt med i framtiden.

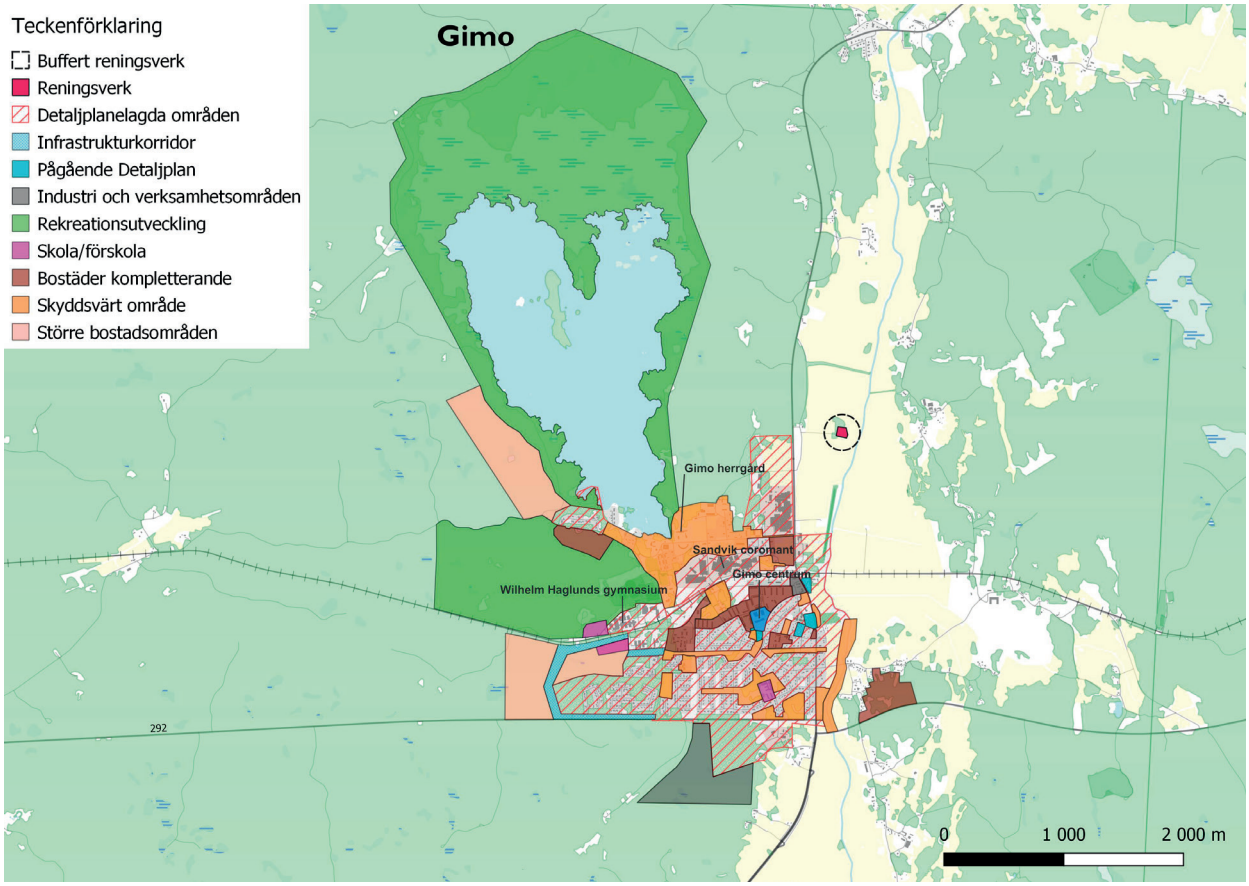

Gimo

Gimo har vuxit fram runt Gimo bruk som etablerades på 1600-talet. Den ursprungliga bruksmiljön ligger norr om järnvägen. Här finns flera av de gamla produktionsanläggningarna fortfarande kvar, liksom många av de bostäder som var avsedda för de anställda i bruket. Huvuddelen av den bevarade bruksbebyggelsen är från 1700-talet. Orten växte fram under andra halvan av 1900-talet som en modern ort med stor inflyttning. En bidragande orsak var att industriföretaget Sandvik Coromant etablerade sig i Gimo. Utvecklingen av orten var som störst på 60- och 70-talet.

Gimo har en profil som modern industriort och centrum för utbildning. Det finns gott om idrottsanläggningar, rekreationsmöjligheter, utbildningsmöjligheter och arbete. Den service tätorten har ligger framförallt kring Gimo torg, men det finns också några handelsföretag längs väg 288. Gimos profil kan utvecklas ytterligare som modern industriort och centrum för utbildning i kommunen. Gimo ligger geografiskt bra till och ett bra resecentrum kan stärka ortens funktion som knutpunkt och viktig arbetsort.

Men det finns också utmaningar. Attraktionen behöver stärkas, Gimo centrum behöver få ett lyft och om orten skulle växa mycket på sikt finns begränsningar för vatten och avlopp.

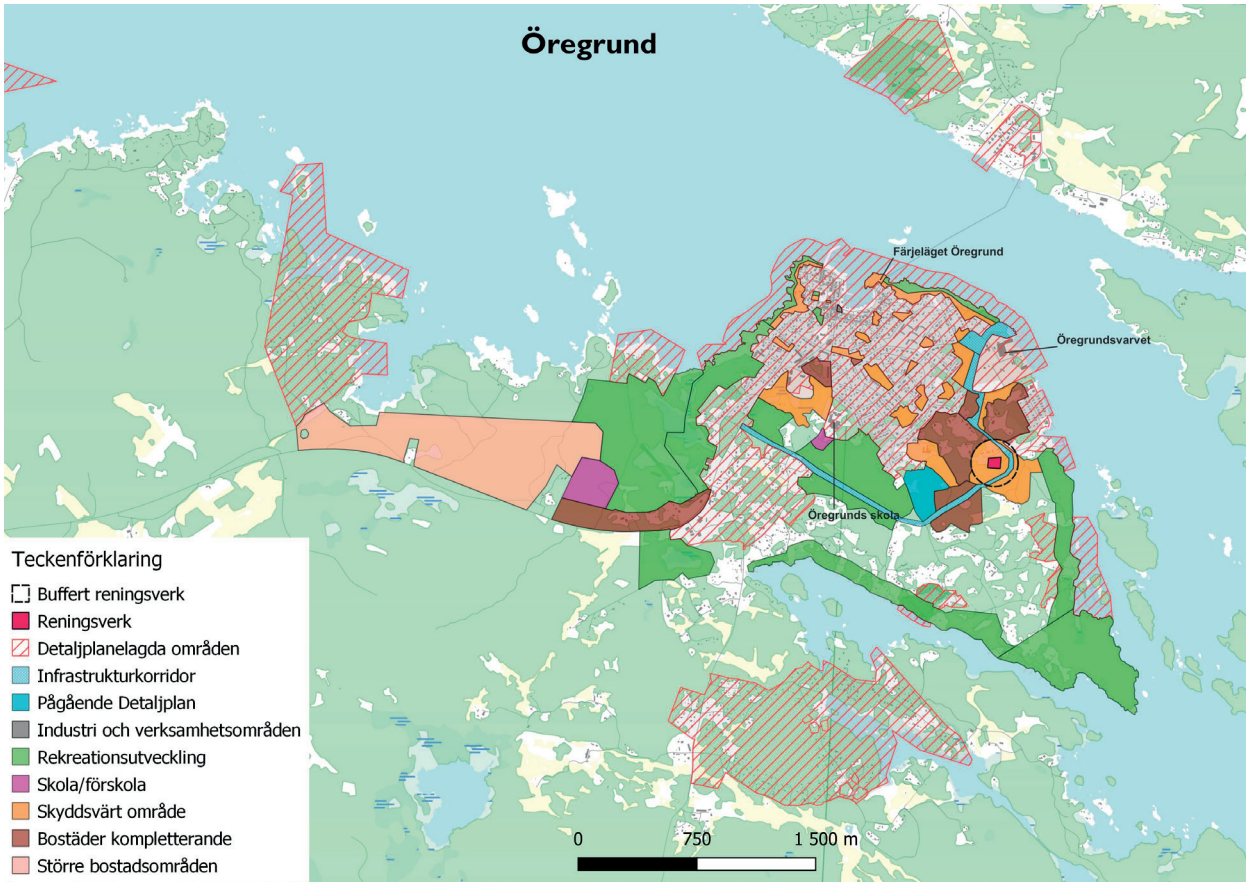
Öregrund

Öregrund fick stadsrättigheter redan 1491 och anlades av Östhammarsbor som sökte sig mot kusten för att få en djupare hamn. Öregrund hade under en period en mycket viktig funktion för ut skeppning av järn och för den intensiva kusttrafiken under sjöfartens gyllene århundraden.

Öregrund erbjuder ett småskaligt tätortsboende med havs och skärgårdskontakt. Det finns marina verksamheter. Verksamheten vid Kustlaboratoriet, en del av Sveriges lantbruksuniversitet, bidrar till att differentiera arbetsmarknadsutbudet. Här bedrivs forskning och undervisning på universitetsnivå. Staden är en unik pärla vid havet som lockar många besökare. Som serviceort betjänar Öregrund stora delar av kust- och skärgårdsområdet.

Det finns goda möjligheter att utveckla det småskaliga tätortsboendet i Öregrund och stadens viktiga funktion som serviceort för omkringliggande kust- och skärgårdsområden. I detaljplanelagda områden finns det plats för ytterligare verksamheter med marin anknytning, ett viktigt utvecklingsområde för Öregrund.

En stor utmaning för utbyggnad i Öregrund är kapaciteten i vatten- och avloppsnätet. Bättre trafiklösningar fram till färjeläget kan stärka hamnområdets funktion som mötesplats.

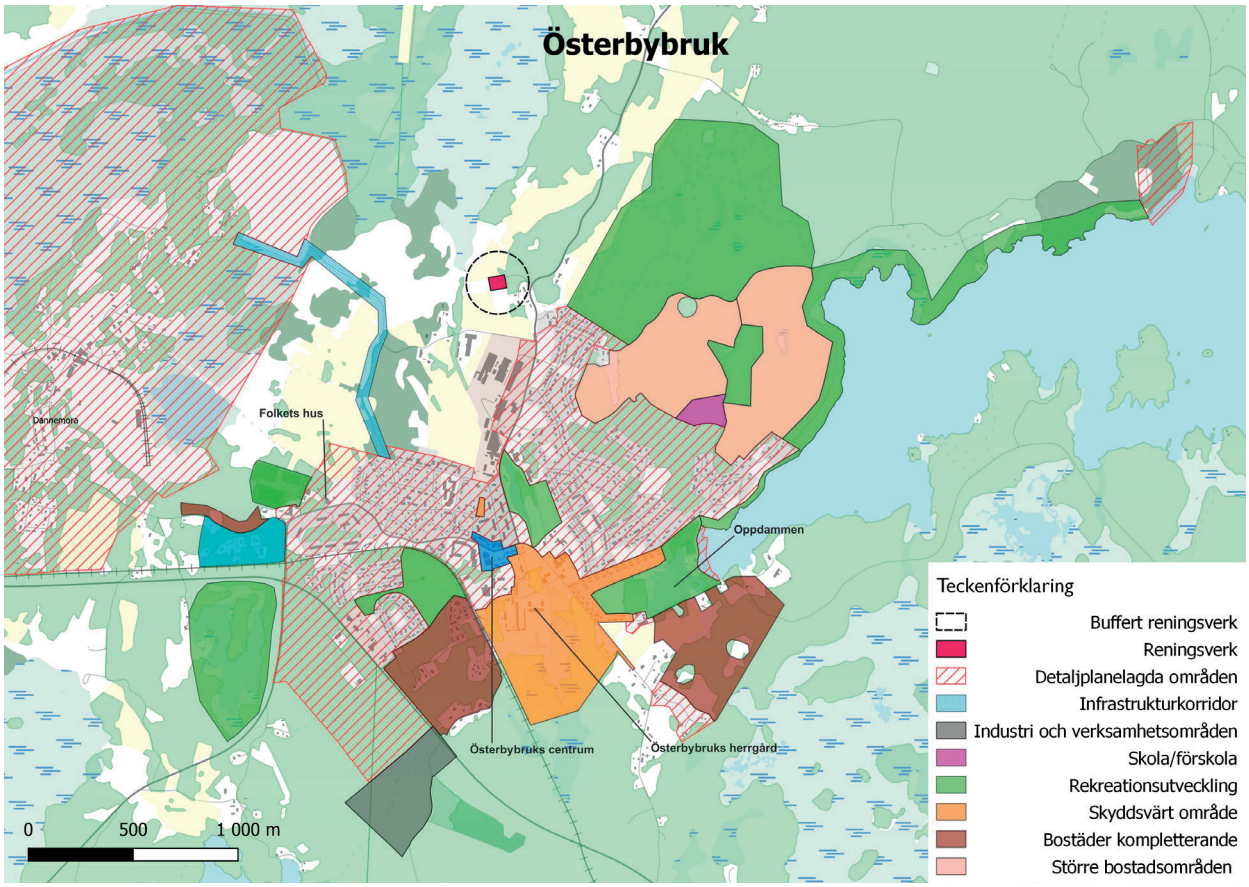

Österbybruk

Österbybruk är det största och äldsta järnbruket i Östhammars kommun, anlagt redan på 1500-talet. Här finns både industribyggnader och bostäder från bruksepoken. Den moderna tätorten har framförallt anlagts norr om herrgården, även om viss kompletterande bebyggelse har kommit till i anslutning till de gamla brukslängorna.

Österbybruk är en trivsam boende- och pendlarort med bra förbindelser i flera väderstreck: mot Gävle och Uppsala-Stockholm via Upptåget i Örbyhus och Skyttorp eller E4. Vallonbruket tillför skönhet och kulturhistoria. Det finns en tydlig koppling mellan nutid och historia. Från torget i centrum ser man in i herrgårdsområdet.

Det finns goda möjligheter för Österbybruk att utvecklas som boende och pendlarort. Här finns många attraktiva miljöer och också närhet till spårbundet pendlingsalternativ. Genom att förtäta och knyta samman olika bostadsområden kan stadskänslan förstärkas, men med stor hänsyn till ortens höga kulturmiljövärden. Det är viktigt att knyta ihop bostadsområden och grönstruktur i orten, och att göra orten attraktiv att flytta till med ett utbud av service och handel.

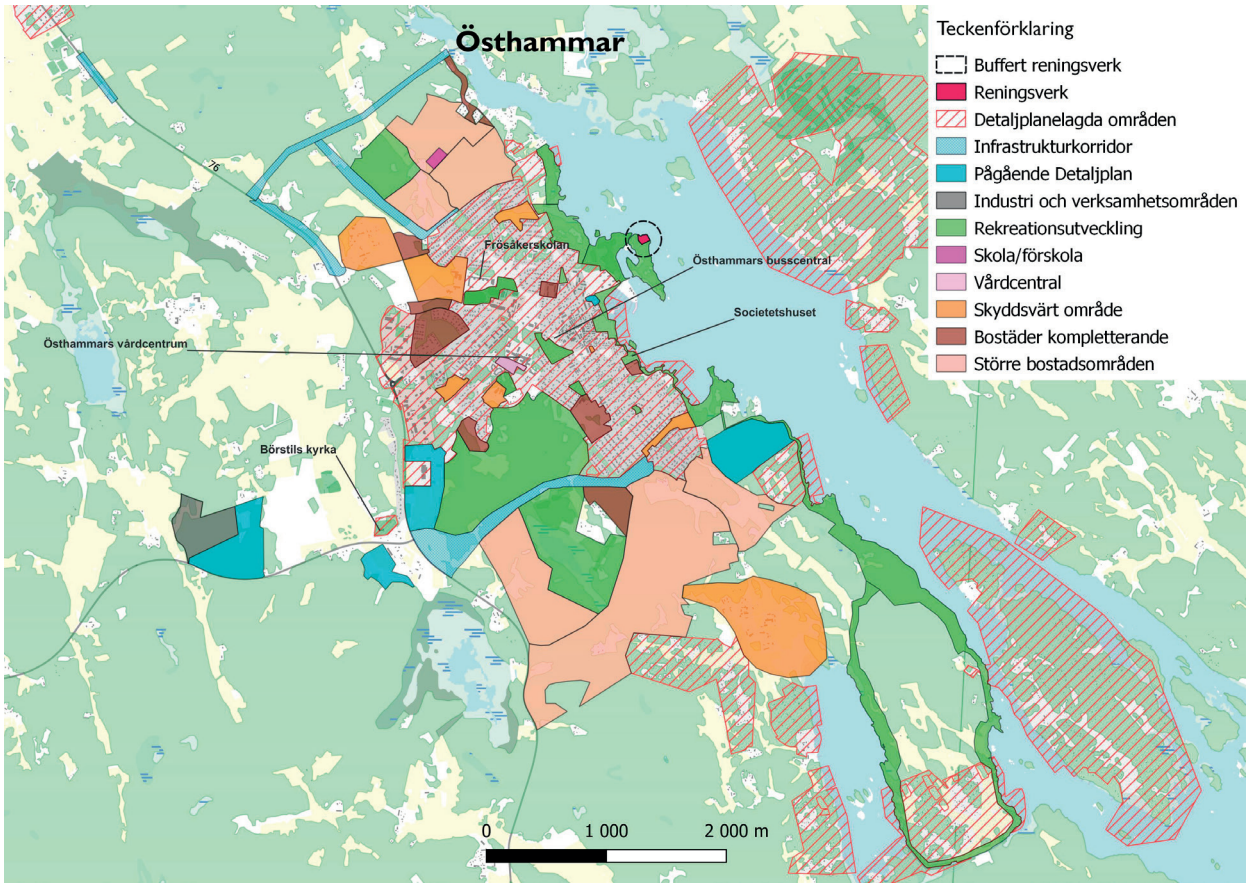

Östhammar

Östhammar anlades redan på medeltiden och fick sina stadsrättigheter så tidigt som 1368. Då låg bebyggelsen strax väster om nuvarande stadskärna. Staden fungerade som ett handelscentrum genom närheten till havet och hade också en viktig funktion för den fiskande befolkningen.

Östhammar är kommunens största tätort, en småstadsidyll och ett centrum för handel och administration. Här ligger kommunhuset och flera andra centrala servicefunktioner, exempelvis Östhammars vårdcentrum med akutmottagning. Östhammar fungerar som centralort. Kommunhus, vårdinrättningar och bibliotek ligger i anslutning till stadskärnan. Skolor (F-9), förskolor och sportanläggningar finns på lite olika platser och på lite längre avstånd från stadskärnan. Här finns även flera affärscentrum samt ett externt köpcentrum.

Östhammar har, om vatten- och avloppskapaciteten löses, goda möjligheter för att utvecklas. Områden i tätorten kan knytas ihop, nya infarter kan knyta ihop de olika delarna av tätorten. Sjöfronten och sammanhängande gröna stråk kan användas som attraktionskraft för orten och bör hållas intakta. Ett levande centrum är en viktig pusselbit.

Levande landsbygd

På landsbygden finns många små byar och mindre orter. Bebyggelsen är ofta samlad i grupper. Det är en struktur vi vill ta tillvara och utveckla. Med en sammanhållen bebyggelse är det lättare att ordna kommunal och teknisk service. Möjligheterna att utveckla kollektivtrafiken blir bättre.

Genom att hålla samman bebyggelsen kan vi också se till så att det finns utrymme för de areella näringarna att utvecklas: jordbruk, skogsbruk, fiske och turistnäringar. Vi vill ha en levande landsbygd och ska genom planeringen underlätta för dem som vill bruka mark och vatten på olika sätt. Det är också viktigt att spara sammanhängande gröna kilar och stråk där människor och djur kan röra sig fritt.

NÅGRA STRATEGIER OCH RIKTLINJER

- På landsbygden ska ny bebyggelse läggas i anslutning till befintliga bebyggelsegrupper.
- Vi ska prioritera bebyggelsegrupper längs de starka kollektivtrafikstråken.
- Ny bebyggelse får inte bli ett hinder för dem som brukar marken och håller landsbygden levande.
- Vi ska värna gröna samband mellan bebyggelsegrupperna.
- Vi ska skydda viktiga kultur- och landskapsvärden.

Foto: Mostphotos.com | Helge Rubin

Foto: Magnus Degerman

Platser för utveckling

Till 2040 vill vi att befolkningen i Östhammars kommun ska ha ökat med minst 500–1 000 personer. Vi måste ha något att erbjuda när nya invånare knackar på dörren.

Därför behöver vi arbeta med en aktiv bostadsplanering och se till så att det finns en stabil tillgång på attraktiva, byggklara tomter i alla tätorter och längs viktiga kommunikationsleder. Förberedelserna måste göras av kommunen i samverkan med andra aktörer. Kommunen kan till exempel köpa upp lämplig mark och bjuda in olika aktörer att delta i nya projekt. Skalan ska vara sådan att den även kan passa mindre företag och lokala aktörer.

Detta är ett bland flera sätt att stödja utvecklingen av det lokala näringslivet. Ett annat är att se till så att det i attraktiva lägen finns tillgång till lokaler och tomtmark som passar olika typer av verksamheter.

Störande verksamheter behöver tillgång till särskilda platser. De bör ligga utanför serviceorterna. Därför måste vi se till så att det finns industritomter i utvecklingsbara lägen och med skyddsavstånd omkring.

NÅGRA STRATEGIER OCH RIKTLINJER

- Vi ska identifiera attraktiva lägen för att utveckla ny bebyggelse.
- Vi ska se till så att det finns en stabil tillgång till attraktiva, byggklara tomter i alla tätorter.
- Vi ska prioritera byggprojekt längs viktiga kommunikationsleder.
- Nya planer som tas fram ska vara flexibla och gå att förverkliga i etapper och av olika aktörer.
- Planerna ska anvisa platser för bostäder och i lämpliga lägen också för tjänsteföretag.
- Vi ska ta tillvara initiativ för att utveckla livsstilsboenden.
- Vi ska ta fram industrimark med utvecklingsmöjligheter och skyddsavstånd, för nya verksamheter och för att göra det möjligt att flytta störande verksamheter från attraktiva boendelägen eller handelsområden.

Bra kommunikationer

Att binda ihop orter och bygder inom kommunen, och skapa bra förbindelser med omvärlden, är en av de stora framtidsutmaningarna för Östhammars kommun. Väg 288, 290, 292 och 76 är de viktigaste vägtrafikstråken. De binder ihop, både inåt och utåt.

Målet är att den sista etappen av väg 288 har byggts om och därmed har hela väg 288 utvecklats till en snabb och säker kommunikationsled till år 2040. Här är vi på god väg. Förhoppningen är att standarden på vägarna från Alunda, via Arlanda till Stockholm också har förbättrats och har kollektivtrafik år 2040. Och att det då går att åka persontåg på järnvägssträckningen mellan Hargshamn och Örbyhus.

Ett viktigt mål är också att hälften av antalet resor sker med kollektivtrafik. Vi behöver koppla ihop olika trafiklösningar genom att skapa resecentrum i alla serviceorter. Där ska anropsstyrd kollektivtrafik, viktiga vägförbindelser och gång och cykelleder mötas. Det ska finnas parkeringsplatser och gärna viss service vid dessa resecentrum.

De elektroniska kommunikationerna behöver också förbättras. Kapaciteten i mobilnätet behöver förstärkas i vissa delar av kommunen. Utbyggnaden av fibernätet måste fortsätta på landsbygden.

NÅGRA STRATEGIER OCH RIKTLINJER

- Regional samverkan krävs för att utveckla vägar och kommunikationsstrukturer. Gemensamma strategier och planer lägger grunden.
- Vi ska ha en aktiv samverkan med mobilnätens operatörer.
- Vi ska skapa moderna resecentrum i alla serviceorter.
- Kollektivtrafiken ska integreras i nya byggprojekt.
- Vi ska utveckla ett trafiknät som sammanbinder viktiga målpunkter i tätorterna.
- Vi ska utveckla cykelstråk på landsbygden.
- Vi ska ta fram en strategi för bredbandsutbyggnad på landsbygden.

Vatten att vårda

Vattnet är en resurs vi inte klarar oss utan. Där vi bor måste det finnas tillgång till rent dricksvatten. Livet i sjöar och hav ska vi också värna, för den biologiska mångfaldens och människornas skull. Både havet och sjöarna bidrar med viktiga värden för Östhammars kommun.

Målet är att kvaliteten på yt- och grundvattnet har förbättrats till år 2025.

För att grundvattentillgångarna ska räcka krävs en förutseende planering. Vattenförsörjningen ska prioriteras framför andra typer av resursutnyttjande inom de mark- och vattenområden som påverkar dricksvattnet. Övergödningen av sjöar och innerfjärdar ska motverkas genom att vi har en bra rening av avloppsvatten, både i kommunala reningsverk och i enskilda avloppsanläggningar.

En bättre vattenkvalitet skapas bäst genom att offentliga och privata krafter samarbetar, eftersom vattenkvaliteten påverkas av brukare, markägare och olika verksamheter.

STRATEGIER OCH RIKTLINJER

- Hus i tätort ska vara anslutna till kommunalt VA.
- Vi ska inte bygga där det är vattenbrist.
- God vattenstatus ska vara utgångspunkten för enskilda avloppslösningar. Kretslopp och resurshushållning ska prioriteras.
- Vi ska ha skyddsområden runt vattentäkter och brunnar.
- Husgrupper på landsbygden ska lösa VA gemensamt.
- Vi lägger stor vikt vid att identifiera verksamheter som påverkar vattenkvaliteten i grundvatten, sjöar, vattendrag och hav.
- Vi värdesätter viktiga biologiska och kulturella värden längs sjöar, vattendrag och längs kusten.
- Vi arbetar för att kunna erbjuda mottagning av toalettavfall vid större hamnanläggningar.

Kust för alla

Östhammars kommun har en fantastisk kust och en unik skärgård. Här finns stora natur- och kulturmiljövärden, och enastående möjligheter till friluftsliv. Det här är värden som inte bara är viktiga för kommunens invånare utan också för övriga invånare i Sverige. Kustområdet öster om väg 76 är ett så kallat riksintresse.

Planeringen i det här området ska prioritera naturvårdens, kulturmiljövårdens och friluftslivets intressen. Men planeringen får inte sätta käppar i hjulen för dem som bor och lever längs kusten. Områdets värden skapas och upprätthålls av de människor som är verksamma här. Det ska gå att leva av och utveckla jordbruk, skogsbruk, fiske och turistnäringar i kust och skärgård.

Det ska också gå att utveckla tätorterna längs kusten. Närheten till kust och skärgård bidrar till den profil och de attraktionsvärden som finns i Östhammar, Öregrund och Hargshamn.

Däremot finns det begränsningar för etablering av nya, miljöstörande verksamheter öster om väg 76. För området runt Forsmarks kärnkraftverk gäller särskilda regler. Kommunens vindbruksstrategi pekar ut hela kustområdet som olämpligt för vindkraftsetableringar.

STRATEGIER OCH RIKTLINJER

- All utveckling i kust- och skärgårdsområdet ska ske med hänsyn till areella näringar, naturvärden, kulturmiljövärden och landskapsbild.
- Nya hus i kust- och skärgårdsområdet ska byggas intill befintliga husgrupper och ligga minst 100 meter från vattnet.
- Undantag kan göras för hus och anläggningar som underlättar för rörligt friluftsliv och turism, på speciellt lämpade platser.
- Nya brygg- och båtanläggningar ska läggas i anslutning till befintliga gemensamhetsanläggningar.
- Undantag kan göras för anläggningar som underlättar för rörligt friluftsliv, om platsen är lämplig.

Fredade platser

Foto: Camilla Andersson

Utöver kustområdet finns det flera andra områden i Östhammars kommun som har stora värden för naturvården, det rörliga friluftslivet och kulturmiljövården. Sammantaget finns en rikedom av fina miljöer. De lockar många besökare och är hemvist för en rik uppsättning av vilda växter och djur. Det är miljöer vi ska värna om.

20 områden i kommunen är utpekade som riksintressen för naturvården. De har som regel också höga värden för friluftslivet. Många av de här miljöerna är skyddade, till exempel som naturreservat eller Natura 2000-områden. Det är bra, men kanske inte tillräckligt. Det kan behövas gröna korridorer mellan de fredade områdena, för att en del av de arter vi vill bevara ska kunna överleva på sikt. Målet är att vi 2040 vet mer och har åtgärdat viktiga behov.

Bruken med omgivningar är riksintressen för kulturmiljövården. Det är också de gamla fiske- och sjöfartsstäderna Öregrund och Östhammar. Därutöver finns det runt om i landskapet många lämningar efter tidiga bosättare i kommunen. Totalt finns elva områden av riksintresse för kulturmiljövården i Östhammars kommun.

Landskapet berättar en spännande historia för den som lär sig att tolka det. Genom att lyfta fram och förmedla kunskaperna om bygdernas utveckling, i samspel med olika verksamheter, kan kulturmiljöernas attraktionskraft stärkas ytterligare. Till 2040 ska vi göra klart vad som måste fredas och vad som går att utveckla på ett hänsynsfullt sätt.

STRATEGIER OCH RIKTLINJER

- Vi ska ta fram en grönstrukturplan med naturvårds- och friluftspolitiska strategier.
- Vi ska slå vakt om kärnområden med skyddad natur och skapa gröna länkar mellan dem.
- Vid exploatering nära områden med höga natur- och/eller kulturmiljövärden ska eventuell påverkan utredas och möjliga alternativ undersökas.
- Vi ska ta fram ett kulturmiljövårdsprogram som avgränsar och tydliggör viktiga värden.
- Ny bebyggelse i historiska miljöer ska utformas med särskild hänsyn till landskapsbild och bebyggelsekaraktär.
- Inga vindkraftverk i ostörda naturområden, eller områden med ett rikt fågelliv.
- Inga vindkraftverk i kulturmiljöer med välbevarad bebyggelsestruktur eller en landskapsbild med ålderdomlig prägel.

Bo och leva

En god social utveckling i kommunen förutsätter att människor känner sig trygga, har en god livskvalitet och likställda möjligheter att delta i samhällslivet. Alla kommuninvånare ska känna att de har möjlighet att påverka och vara delaktiga i utvecklingen. Den fysiska tillgängligheten ska vara bra, även för människor med funktionsnedsättningar.

2040 ska det i alla serviceorter finnas ett basutbud av samhällsservice, lättillgänglig närnatur och enklare idrottsanläggningar. Ett komplett utbud av offentlig och kommersiell service ska finnas tillgängligt för alla, med hjälp av väl utbyggda kollektivtrafikförbindelser mellan orterna. Tack vare ett gott samarbete mellan kommunen, näringslivet och ett aktivt föreningsliv finns ett rikt utbud av kultur- och fritidsaktiviteter som ger stimulans och skapar social tillhörighet.

Genom att slå vakt om värdefulla miljöer, tänka på behoven av säkra trafiklösningar och minimera olika miljö- och hälsorisker kan den fysiska planeringen bidra till att skapa trygga boendemiljöer. Med en förutseende planering kan vi se till så att det finns tillgång till platser i barnomsorg, skola och äldreboenden som motsvarar de behov som finns.

STRATEGIER OCH RIKTLINJER

- Vår stöd- och omsorgsverksamhet ska utgå från individens behov och värdighet.
- Inför viktiga beslut ska vi se till så att kommuninvånarna får möjlighet att tycka till.
- Vi lägger stor vikt vid frågor som rör fysisk tillgänglighet när vi arbetar med planer och bygglov.
- Likaså tänker vi på behoven av mötesplatser, säkra trafiklösningar, lekplatser och tätortsnära grönområden när vi planerar.
- Vi ska arbeta utifrån jämställdhetsstrategin, barnperspektivet samt regionala och lokala strategier för integrering och etablering av nyanlända och asylsökande.

Foto: Östhammars kommun

Foto: Magnus Degerman

Vad tycker du?

Digitalt möte
Tors 10/3 kl 18-20
Länk finns på hemsidan
osthammar.se/samrad2022

Välkommen till samrådsmöte

Fokusområde	Dag	Datum	Tid	Plats
Alunda	Mån	28/2	17–20	Alunda Bibliotek
Gimo	Ons	2/3	17–20	Bruksgymnasiet Zodiaken
Österbybruk	Mån	7/3	17–20	Österbyskolan
Öregrund	Tisd	8/3	17-20	Sven Persson hallen
Östhammar	Ons	9/3	17-20	Societetshuset Källör

Samråd om översiktsplanen pågår från 14/2 till 18/4 2022.

Så här kan du lämna dina synpunkter:

På möten, via e-post: kommunstyrelsen@osthammar. se eller per post: Översiktsplanen, Östhammars kommun, Box 66, 742 21 Östhammar. Ange **”Samråd översiktsplan”** i ditt yttrande. Dina synpunkter behöver vara inkomna senaste den 18 april.

Mer information hittar du på **www.osthammar.se/samrad2022**

Östhammars kommun
Box 66
742 21 Östhammar
www.osthammar.se

ÖSTHAMMARS KOMMUN
– EN DEL AV ROSLAGEN